

Faciə qurbanları MƏKTƏBLİLƏRİMİZ

“Mən atamla getmək, insanları və bayrağı görmək istəyirəm”

*On üç yaşlı körpə bala,
Yazıq anan necə dözsün
Bu kədərə, bu məlalə?
Məzarım baş ucunda
kuklan da var.
Bu gün laylay çalmalykən
sən kuklana,
Kuklan sənə laylay çalar.
Sən özün də kukla idin.
Bu dünyanın əvvəlini,
Axırını heç bilmədin.
Kim kuklaya güllə atar?
Atan oldu...*

Azərbaycanın Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadənin 20 Yanvarda öldürülən Larisa Məmmədovaya ithaf etdiyi “On üç yaşlı körpə bala” şeirində deyildiyi kimi, doğrudan da, bu dünyanın əvvəlini, axırını bilmədən, həmin günə qədər sevimli məktəbinə böyük həvəslə gedərək nə xəyallar quran bu balaca qızın öz şirin dünyası var idi. Gözəl bir ailəsi var idi Larisanın. Ailənin ilki idi. Ata-anası, balaca bacısı və qardaşı onu çox sevirdi. Qanı Yanvar gecəsindən 36 il keçsə də valideynlərinin üroyindəki övlad yığıntı hər dəfəsində yenidən alovlanır. Anası Qalina xanım, atası Fərman Məmmədov üçün faciəni xatırlamaq həmin dəhşətli günü yenidən yaşamaq deməkdir.

Vera Lvovna Bessantina Bakıdakı Arif Vəliyev adına 258 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi olub. O zaman XI sinifdə təhsil alırdı. 23 nömrəli musiqi məktəbinin skripka sinfini bitirmişdi. Vera da düşmən gülləsinə tuş gələn şagirdlərimizdən idi. Ancaq ona dəyən güllə elə öz evində olub.

Veranın anası həmin günü xatırlayaraq deyirdi: “Yanvar ayının 19-da axşam həmişikindən də bir az tez yatdım. Yerimizə tez girməyin səbəbi bu

Qalina xanım faciənin yaşandığı 20 Yanvardan danışarkən göz yaşlarını saxlaya bilmir: “Həmin gecə həyatımızı dəyişdi. Larisa hər zaman mənə uşağa baxmaqda, ev işlərində kömək edirdi. Həddindən artıq diqqətçil, həyatsevər və qayğıkeş idi. Həyat yoldaşım Fərman Məmmədov 2 saylı avto-bazada kortej rəisi işləyirdi. Həmin gün iş gedirdi. Larisa da ona aldığımız yeni paltarlarını geyinərək atası ilə getmək istədiyini söylədi. Larisanı atası ilə getmək fikrindən nə qədər dəşdirməyə çalışsam da o inadkarlıq edərək sonunda öz istədiyinə nail oldu. Mən atamla getmək, insanları və bayrağı görmək istəyirəm, - dedi. O gecə onu buraxmadım, amma həmişə atasının yanında olmağa can atırdı, ona işə yemək aparır, avtobusuna minir, hətta onunla birlikdə mitinqlərə də gedirdi. Belə bir faciənin baş verəcəyini ağılıma belə gətirməzdim...”

Yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə şəhərdə atəş səsleri eşidiləndə küçəyə çıxdım və çox narahat oldum. Evdə 4 aylıq Nərminə və 5 yaşlı Emin tək qalsa da, səhərə qədər bayırda onları gözlədim. Səhər Semaşko xəstəxanasından mənə zəng edib ərimin vəziyyətinin ağır olduğunu bildirdilər. Qonşularmla birlikdə dərhal ora getdim. Əsgərlər zavodun yanında Fərmanla Larisanın oturmaqları avtobusu gülləbaran etmişdilər. Həyat yoldaşım Fərman ayağından yaralanmışdı. Larisa isə ürkə nəhiyyəsinə güllə yarası alaraq, yerindəcə həlak olmuşdu”.

Larisanın anası Qalina Məmmədova xatirələrində bildirir ki, qızının yaşı az olmasına baxmayaraq, o, həyatda hər şey üçün tələsirdi, ömrünün ən gözəl dövründə sanki bu dünya ilə vidalaşacağını bilirdi.

Larisa Məmmədova bir şagird kimi də nümunəvi olub. Dərslərini yaxşı oxumaqla yanaşı, toxuculuq, tikmə, dərəcələrinə gedib. Pianinoda ifa etməyi bacarırdı, eyni zamanda gözəl

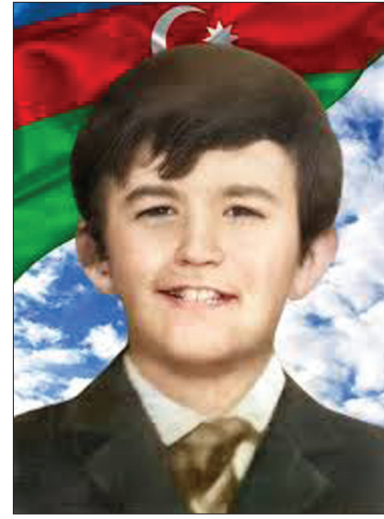
rəsmlər çəkirdi. O ərəflərdə onun rəsmlərindən ibarət sərgisi keçirilməli idi.

Vaxtilə təhsil aldığı 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksində artıq neçə illərdir ki, onun adını daşıyan dərnek fəaliyyət göstərir. Larisanın adını əbədləşdirmək məqsədilə onunla bağlı yaradılmış guşədə isə uşaqlıq, ailə, məktəb fotoları yerləşdirilib. Təhsil müəssisəsinin şagirdləri mütəmadi olaraq guşəyə baş çəkir, Larisa ilə bağlı məlumatlarla yaxından tanış olurlar. Qızıqəzın vətən sevgisi, qəhrəmanlıq hekayəsi, bu təhsil müəssisəsində oxuyan hər bir şagird üçün nümunədir. Onunla bağlı “dəyirmi masa”lar təşkil edilir. Rəsmə xüsusi sevgisi olduğu üçün vaxtaşırı rəsm sərgiləri keçirilir.

“Təhsil müəssisəsinin rəhbərliyi, pedaqoji kollektivi və şagirdlərimiz öz sevimli şagirdini unutmur, xatirəsini hər zaman ehtiramla anır”, - deyir Larisanın bacısı Nərminə müəllim. Özü Larisanı valideynlərinin və qardaşının danışdıqlarından tanıyır. Bacısı həlak olanda o, 4 aylıq olub. Artıq neçə illərdir ki, bu təhsil kompleksində ibtidai sinif müəllimi kimi fəaliyyət göstərir. Hər dəfə ümumtəhsil müəssisəsinə daxil olanda Larisanın fotosu ilə üz-üzə gələn Nərminə müəllimə bacısından sanki doğmalığ, sevgi ötürülür. Kim bilir, yaşasaydı məsum baxışlı Larisa Məmmədova bacı və qardaşına gözəl bacı olmaqla yanaşı, istedadlı pianist və ya tanınmış rəssam ola bilərdi. Bütün arzuları yarımçıq qaldı...

Deyilənlərə görə Larisanın paytaxtımızda ən sevdiyi yerlərdən biri hazırda Şəhidlər Xiyabanının yerləşdiyi Dağıstü Parkı olub. Şəhərin ən hündür yerindən Bakını seyr etməyi xoşlayardı. Bəlkə də şəhidlik zirvəsinə yüksələn Larisanın alın yazısı idi ki, məhz o sevdiyi məkanda - burada uymalı, ziyarətinə isə hər il çox sayda insan axışmalıdır.

Məktəb 13 yaşlı İlqarın adını fəxrlə, qürurla daşıyır

Bakıdakı 167 nömrəli tam orta məktəbin həyatında bir büst ucaldılıb. Və bu büst 20 Yanvar faciəsinin qurbanı, 13 yaşlı İlqar İbrahimovundur. Körpə canıyla qəhrəmanlıq simvoluna çevrilən İlqar məktəbin şagirdi olub. O, vaxtilə bu məktəbdə oxuyub. 36 il öncə yaşamış həmin o müdhiş gecədə həlak olan İlqarın xatirəsinə ehtiram

göstərən məktəbin şagirdləri büstün ətrafının təmizliyinə nəzarət edir, mütəmadi olaraq təzə-tər gül dəstələri qoyurlar.

1990-cı ilin 19-20 yanvarında, ayazlı-saxtalı gecədə 13 yaşlı İlqar qonşuları Nazimin “Zaparojes” markalı maşını ilə dostları Zakir və Pərvizlə düşmən tanklarının önünə sinələrini sipər edən soydaşlarımıza ocaq qalayıb isinmək üçün odun aparırdı. Bu dəfə onlar tanklarla üzləşdilər. Maşınlarını saxlayıb qaçmağa başladılar. İlqar isə arxada qaldı. Düşmən tankı əvvəlcə onların maşınının üstünə çıxıb əzik-üzük etdi. Sonra da İlqara bir neçə atəş açaraq onu ölümcül yaraladı. İlqarı xəstəxanaya çatdırsalar da, onun həyatını xilas etmək mümkün olmadı. Düşmən gülləsi İlqarın həyatına son qoydu.

İlqarın oxuduğu 7 “a” sinfinin şagirdləri məktəbdə seçildirdi. Onun özü də məhz öndə gedən şagirdlərdən hesab olunurdu. İlqar tanyanlarının yaddaşında yaraşlıq, sakit təbiətli, qayğıkeş uşaq kimi qalıb. Başqa fənlərə nisbətən ədəbiyyatı daha çox sevmiş. Poeziya vurğunu idi. Ən əsası isə xalqını, torpağını varlığı qədər sevmə bir gənc idi. Bir çox uşaqlar kimi hobbisi marka, maşın şəkilləri toplamaq olub. Məktəbi bitirdikdən sonra hərbiçi olmağı arzulayırdı. Arzuları yarımçıq qaldı...

İllər keçir, 167 nömrəli tam orta məktəbin şagirdləri məzun olaraq estafeti digərlərinə ötürürlər. 20 Yanvar şəhidi İlqar İbrahimovun adını daşıyan bu məktəbdə təhsil alan hər yeni şagird də bu adın bunun məsuliyyətini dərk etməklə yanaşı, həmçinin böyük qürur hissi keçirir.

Ailənin 15 yaşlı yeganə oğlu Nəriman

Düşmən gülləsinə tuş gələn növbəti məktəblimiz Nəriman Vəli oğlu Hüseynovdur. O, Bakıdakı 42 nömrəli tam orta məktəbin VIII sinif şagirdi idi. Vəli kişinin 15 yaşına çatdığı ilki Nəriman ailənin yeganə oğlu idi. Nərimanın anası uzun illərdir ki, ağır xəstə olub. İki bacısına da Nəriman qulluq edirdi.

20 Yanvar günü atışma səsində küçəyə çıxan Nəriman, Salyan kazarmasının yanında avtomat gülləsi ilə yaralanır. Məhəllə uşaqları onu xəstəxanaya aparırlar. Onlar xəstəxanaya çatanda hər yan zülmət imiş. Semaşko adına xəstəxananın işıqları söndürülmüş. Səhər təzədən onun meyitini Semaşko adına xəstəxananın meyitxanasından tapıblar. Çox sayda güllə onun döş qəfəsində sağalmaz yaralar açmışdı.

Yeniyyətlik çağında olan Nərimanın həyatına beləcə son qoyuldu.

Vətən sevgisi hər şeydən üstündür...

Bəli, 1990-cı ilin 20 Yanvarı Azərbaycan xalqının hüzn və şəraf günüdür. Həmin gün Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə tarixinə qəhrəmanlıq səhifəsi kimi daxil oldu. 20 Yanvar şəhidləri xalqımızın milli azadlığı, suverenliyi və gözəl həyatı üçün yol açdılar. Həmin yolu açanların sırasında 13 yaşlı Larisa və İlqar, 15 yaşlı Nəriman, 16 yaşlı Vera da oldu. Bu şəhidlik təsdiq edir ki, hər bir Azərbaycanlının qəlbində Vətən sevgisi hər şeydən üstündür... Və bu sevgi yaşa baxmır...

Samirə KƏRİMOVA

